

ändringen, utan äfven att pensionsinrättningens styrelse endast afbidat uppgifter på antalet af sådana skollärare, som blifvit delaktige af den vid 1871 års riksdag beviljade löneförhöjningen, för att hos Kongl. Maj:t göra en hemställan i samma syftning som motionen innehåller, har Utskottet icke funnit någon betänklighet vid att understödja densamma. Utskottet skulle visserligen för sin del hafva föredragit en underdånig skrifvelse i den form motionären föreslagit, men då ärendets afgörande genom en sådan hemställan endast skulle fördröjas, och då det i alla händelser beror af Kongl. Maj:t att i reglementet göra de ändringar, som kunna i följd af förändringen finnas nödvändiga, får Utskottet hemställa

att Första Kammaren ville biträda Andra Kammarens beslut.
Stockholm den 18 April 1873.

På Utskottets vägnar:

Henning Hamilton.

N:o 6.

Ank. till Riksd. Kansli den 18 April 1873, kl. 11 f. m.

Första Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 3, med anledning af Andra Kammarens genom protokollsutdrag, delgifna beslut angående sättet för folkskoleinspektörers tillsättande.

Sedan Andra Kammaren, med anledning af en af Herr Per Nilsson från Christianstads län väckt motion, beslutat att hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla:

a) att Kongl. Maj:t täcktes taga i nådigt öfvervägande, om och huruvida i län eller landstingsområde, hvarest på grund af landstings beslut bidrag till

folkskoleväsendet utgår, landstinget må lemnas tillfälle att afgifva förslag för tillsättandet af folkskoleinspektörer, samt, derest Kongl. Maj:t skulle finna en sådan åt landsting medgifven rättighet lända till folkskoleväsendets utveckling och förkofran, meddela de i sådant afseende erforderliga föreskrifter;

b) att inspektörerna åläggas att årligen till landstinget afgifva berättelse, som bör fjorton dagar före landstingets sammanträde vara till vederbörande insänd;

har Första Kammarerna till Utskottet hänvisat det protokollsutdrag, hvarmedelst samma beslut blifvit Kammarerna delgifvet; och har Herr von Koch vid remissen åberopat det yttrande, han vid sistlidne riksdag i ämnet afgaf.

Utskottet, som tagit kännedom af de till ärendet hörande handlingar, torde få i minnet återkalla, att då vid sistlidne riksdag samma fråga blifvit väckt och vunnit Andra Kammarernas bifall, Första Kammarerna likväl fann sig icke kunna biträda Medkammarernas i ämnet fattade beslut. Under den öfverläggning, som föregick frågans hänvisande till ett tillfälligt Utskott, yttrades såsom skäl för den åsigt, som vid ärendets slutliga behandling också utan motsägelse gjorde sig gällande, att det vore principiellt oriktigt, om embetsmän, som af Kongl. Maj:t böra tillsättas för att utföra kontroll, skulle föreslås af de representativa myndigheterna; att der en fristående och sjelfständig tillsyn öfver folkskolan blifvit af landsting genom särskilda inspektörer eller instruktörer utförd, den gagnande verkan häraf syntes göra en annan ordning öfverflödig; att då landstingens yttrande i frågan om folkskoleinspektionens ordnande var infordradt, endast ett ringa fåtal framställde en önskan om medverkan vid inspektörernas tillsättande; att erfarenheten redan ådagalagt svårigheten för landstingen att finna personer tjenliga till folkskoleinspektörer, hvarföre man kan antaga, att de i allmänhet skulle finna sig besvärade af det uppdrag, som i sådant afseende kunde dem åläggas, samt att landstingen sammanträda årligen blott en gång, och således ej skulle kunna afgifva förslag, om ledighet bland inspektörerna under tiden inträffade. Slutligen åberopades ock det afstyrkande utlåtande, som af Andra Kammarernas Tillfälliga Utskott blifvit afgifvet, och hvari bland annat yttras: "När regeringen, vid tillsättandet af folkskoleinspektörer i de län der landstinget anslagit medel till särskilde inspektörers aflöning, icke vägrat att fästa billigt afseende på landstingens framställda önsknings rörande utnämning af dessa inspektörer, synas icke nog starka skäl förefinnas, som göra det nödigt för Riksdagen att åt landstingen begära någon lagstadgad del i utförfningen af en rättighet, som principenligt bör på statens vägnar utföras af regeringen".

Utskottet, som till fullo uppskattar vigten af landstingens medverkan för folkundervisningens befrämjande, — en medverkan, som redan burit välgörande frukter, — finner likväl icke häri en vederläggning af de skäl, hvilka

sålunda blifvit mot det nu åter väckta förslaget anförda. Framför allt anser Utskottet angeläget, att regeringens rätt och pligt att utöfva högsta kontrollen öfver det sätt, hvarpå folkundervisningen inom landet handhafves, icke förryckes eller förringas derigenom, att Konungen vid valet af de organer, genom hvilka denna kontroll närmast skall utöfvas, blir mer eller mindre bunden af förslag från myndigheter, som äro af regeringen oberoende, men på hvilka den föredragande Departementschefen under sådant förhållande ej utan fog skulle kunna hvälfva en del af sitt ansvar.

Hvad åter angår den senare delen af Andra Kammarens beslut, om åliggande för folkskoleinspektörerne att årligen till landstingen afgifva berättelse, skulle det, efter Utskottets förmenande, vara lämpligare och till större gagn, om ett exemplar af den årsberättelse, som af inspektörerne till vederbörande konsistorium afgifves och hvilken till trycket befordras, utdelades till hvarje landstingsman. Att Riksdagen skulle härom hos Kongl. Maj:t göra underdånig framställning torde dock så mycket mindre vara nödigt, som Chefen för Ekle-siastik-departementet, under den öfverläggning, som i detta ämne vid sistlidne riksdag inom Andra Kammaren förekom, yttrade sig "icke finna ringaste olägenhet deraf, att den årsberättelse om inspektionen, som för närvarande inlemnas till konsistorierna, hädaneftter jemväl ingifves till landstingen", hvarföre han antagligen icke lär underlåta att i saken vidtaga den åtgärd, han kan finna af omständigheterna och behovet påkallad.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt hemställer Utskottet vördsamt, att Första Kammaren icke måtte bifalla de förslag Andra Kammarens ofvannämnda beslut innefattar.

Stockholm den 18 April 1873.

På Utskottets vägnar:

Henning Hamilton.